

Analys av insatsområden

I analysarbetet deltog representanter från Dalarnas Fornminnes- och Hembygdsförening, Dalarnas Ornitologiska förening, DalaVind AB, Hela Sverige Dalarna, LRF-Dalarna, Orsa-Besparingsskog, Länsstyrelsen i Dalarnas län, Malungs kommun, Morakomun/Orsa kommun, Naturskyddsföreningen Dalarna, Visit Dalarna

1) Ett kunskapslyft om förnybar energi i Dalarna

<ul style="list-style-type: none"> Innan man kan diskutera vindenergi behöver man diskutera energiomställningen. Det finns behov av att diskutera energiomställningen. Det finns stor kunskapsbrist om olika energislags potential. Diskussioner och uppgifter om potentialen för energibesparingar efterlyses. Myndigheter deltar inte i diskussioner om vindkraft på FB och sociala medier. Det finns många aktörer som förmedlar kunskap om förnybar energi men 	<ul style="list-style-type: none"> Öka insikten om behovet av en energiomställning. Öka kunskapen hos allmänheten om olika förnybara energislags potential och vindkraftens betydelse Öka tilliten till energidiskussioner genom att göra fakta och forskning om energiomställning mer lättillgängligt. Öka samarbete mellan aktörer för att få mer genomslag. 	<ul style="list-style-type: none"> Öka intresset att diskutera energiomställningen genom fler insatser riktade till familjer och den yngre generationen. Skapa fler "goda samtal" om energiomställningen genom att nyttja nya samtalsplattformar, sociala medier och skolor. Göra kunskap om förnybar energi mer lättillgängligt genom ett kommunikationssamarbete mellan aktörer i Dalarna. Bygga en budskapsplattform för förnybar energi. 	<ul style="list-style-type: none"> Medverkat till att 2047 Science Center nu arbetar med information om förnybar energi i skolor i norra Dalarna Synliggöra ekonomiska och sociala effekter genom landmärkesmodellen Gett inspel till kommunikationsarbete i Energiintelligent Dalarna. Ansökt om projektmedel för en kunskapssatsning men fått avslag.
--	--	--	---

<p>det finns ingen samverkan.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Forskningsresultat når inte fram till allmänheten. • Olika generationer har olika syn på förnybar energi. 			
--	--	--	--

2) Bättre beslutsunderlag för kommuner

<ul style="list-style-type: none"> • Vindkraftsplanen är en del av ÖP • Ju öppnare plan för vindkraft desto bättre, eftersom omvärlden och förutsättningar förändras • Olämpliga områden bör utvisas i ÖP. Upp till kommunen att utvisa lämpliga områden. • För hög detaljgrad är inte bra eftersom förutsättningar förändras • Viktigt att utveckla tillståndsprocessen och samråden för att skapa den demokratiska förankringen. • Kommunen måste hitta bra interna processer och dialog med berörda vid vindkraftsetablering. 	<ul style="list-style-type: none"> • En ÖP där tydliga mål för vindkraft och olämpliga områden utvisas. Fokus ska ligga på lokalisering - i övrigt bör detaljeringsgraden inte vara för högt. • En bättre tillståndsprocess – utveckla de demokratiska aspekterna i samrådet. • Kommunen utvecklar bra dialogprocesser vid vindkraftsetablering – internt och externt. • Kommunal tillstyrkan ska komma tidigt • Bättre samarbete mellan kommuner samt regionalt. 	<ul style="list-style-type: none"> • Arbeta fram rekommendationer för uppdatering av vindbruksplaner utifrån de två existerande förslagen. Hitta en balanserad detaljeringsgrad. • Se till att deltagande samrådsprocesser används i tillståndsprövningen. • Arbeta för att kommunerna utvecklar sina interna och externa förankringsprocesser i samband med vindkraftsplanering. • Tydliggör hur kommunal tillstyrkan ska hanteras 	<ul style="list-style-type: none"> • Rekommendationer för vindkraft i ÖP-processen framtagen • Utbildning för politiker testat • Upplägg för tidigt informationsmöte framtagen • Verktyg för bättre visualisering testat
--	--	---	--

3) Fler tillitsskapande processer och tidig information

<ul style="list-style-type: none"> • Bra med tillståndsfoldern och förslag på informationsmöte vid uppstart av vindkraftsärenden. • Kommunens vindbruksplan är ett viktigt underlag för informationsmötet och hela tillståndsprocessen. • Tillståndsprocessen har sina begränsningar. Informationsmöte och andra insatser behövs för att processen ska bli mer transparent. Målet måste vara att alla befinner sig på samma informationsnivå. • Viktigt att projektören och kommunen tidigt ser till att det skapas bra kontakter och informationsutbyte mellan ideella, Länsstyrelsen, kommun och verksamhetsutövaren. • Viktigt med information, konsultation, ömsesidigt utbyte, samarbete och medbestämmande under samråds- och tillståndsprocessen • Svårt att få till bra samråd i ÖP-processen eftersom få bryr sig om att engagera sig förrän man vet att man ser verken. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tidig information om initiering av vindkraftsprojekt till alla. Kan vara svårt så länge man inte vet om det blir något projekt. Svårt att informera innan markägaravtal är på plats. Vid stort lokalt motstånd spelar det ingen roll hur tidigt man är ute och informerar. • Samrådsdelen i tillståndsprocessen behöver utvecklas, annars svårt med deltagande. Alla bör känna sig hörda i tillståndsprövningen. Prövning ska dock kunna innefatta att man tycker olika. • Kommunikationsvägar för att nå alla behöver utvecklas. Jätteviktigt att vara tydlig med vilka gränser för allas deltagande och inflytande gäller. UU-Gotland rapporten – mycket läsvärd och uppmuntrande om hur man kan jobba för ökad ärlighet och transparens i processen. • Viktigt att också lyfta fram vad en vindkraftsetablering betyder för samhälle, 	<ul style="list-style-type: none"> • Testa och vidareutveckla föreslagna informationsmöten som anordnas av kommun och Länsstyrelsen. Eventuellt dela upp punkterna till olika tillfällen. • Regionala myndigheter och kommuner ökar sitt deltagande i samrådsprocessen så att allmänheten känner att man blir lyssnad på av någon som inte har vinstintresse. • Säkerställa att verksamhetsutvecklare använder sig av deltagande samrådsprocesser utifrån UU Gotland rapporten. • Utarbeta en vägledning för kommunen om hur den interna besluts- och förankringsprocessen i samband med vindkraftsplanering bör gå till. • Utarbeta rutiner om hur processen kring en kommunal tillstyrkan bör ske och dokumenteras. Allmänheten ska inte 	<ul style="list-style-type: none"> • Utbildning för politiker testat • Upplägg för tidig informationsmöte framtagen • Verktyg för bättre visualisering testat • Folder om tillståndsprocessen framtagen
---	---	---	---

	bygd, enskild och för företagen som vill exploatera.	behöva tro att kommunen tar beslut godtyckligt.	
--	--	---	--

4) Ett bra kompensationsystem

<ul style="list-style-type: none"> • Vindpeng ligger mellan 0,25-0,5% av bruttoavkastningen. Varierar stort mellan vindparkerna. • Svårt med ekologisk kompensation eftersom det ofta inte finns bra projekt i närheten av vindkraftsparkerna. • Fastighetsskatten för vindkraften återförs inte till kommunerna. Räknas den in i det statliga utjämnningssystemet? • Vill man ge extra fart till bygdens utveckling, skapa ny infrastruktur för turism m.m. behövs mer vindpeng • Storlek på vindpengen beror på bygdens engagemang. En enhetlig lösning skulle behövas 	<ul style="list-style-type: none"> • Att vindkraftsbolagen gör en frivillig kompensation, ekonomisk/ekologisk eller både och. • Att fastighetsskatten på vindkraftverken återförs till kommunerna för att på så vis föras tillbaka till området där verken byggs. 	<ul style="list-style-type: none"> • Diskutera det framtagna dokumentet om kompensationsystem och inkluderar kulturmiljöaspekter • Arbeta för att fastighetsskatten för vindkraft återförs till kommunerna. • Nyttja vindpengen för social och ekonomisk utveckling av bygder som påverkas av vindkraftsparker samt för kompensation av påverkade natur och kulturmiljövärden. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ett förslag på utformning och finansiering för ekologisk kompensation, kompensation av kulturmiljövärden och utveckling av bygden genom en "vindpeng" har tagits fram. • Exempel på vindkraftens bidrag till social och ekonomisk utveckling har tagits fram i form av landmärkesmodellen
---	---	---	--

5) Nyttja lokal kunskap och engagemang

<ul style="list-style-type: none"> • Viktigt med tidig information om etableringar så att kommunen kan engagera sig mer aktivt och långsiktigt. • Vindkraftens positiva effekter för landsbygden behöver lyftas fram tydligare. Större hänsyn till nyttjandet av det sociala kapitalet och utvecklingen av entreprenörskap i bygden behöver tas. • Den europeiska landskapskonventionen kräver att lokalsamhället ska vara med och värdera landskapets förändring • Lokal kunskap viktig att ta tillvara vid inventeringar av natur/kulturmiljö inför etablering. • Lokal kunskap är inte statiskt och ökar genom inventeringar. • Kunskap som tillkommer efter ansökan lämnas in måste kunna tas omhand på ett bra sätt. 	<ul style="list-style-type: none"> • Vindkraftens bidrag till att lösa landsbygdens utmaningar behöver tydliggöras bättre. Olika landsbygder behöver olika lösningar. • Lokalbefolkningen behöver vara med och få möjlighet att tillsammans med experter och myndigheter värdera landskapsförändringar som vindkraften åstadkommer. • Öka kunskapen om landskapskonventionen hos allmänheten samt de möjligheter det innebär för att lyfta lokal kunskap. • Exploatörer/lst/kommun tar vara på lokal kunskap och erfarenhet om förhållanden och är öppen för anpassning vid etablering. • • 	<ul style="list-style-type: none"> • Diskutera vindkraft utifrån ett regionalt utvecklingsperspektiv, tex i Dalastrategin och som pågående diskussion. • Väga in lokala socioekonomiska förutsättningar som en faktor vid etableringar och tydliggör möjligheter och hinder. • Utarbeta riktlinjer för inventering av djur, natur och kulturmiljöer. • Kommuner, länsstyrelsen och vindkraftsbolag skapar rutiner för att lokala kunskapsresurser bättre involveras i etableringsprocessen. • Informera om den europeiska landskapskonventionen till berörda. • Ta fram bättre visualiseringar av vindkraftens påverkan på landskapet. • Arbeta för att Landskapskonventionen blir svensk lag. 	<ul style="list-style-type: none"> • Folder om vindkraftens sociala och ekonomiska effekter har tagits fram • Folder om tillståndsprocessen och påverkansmöjligheter har tagits fram • Riktlinjer för kvalitetssäkring av örninventeringar har tagits fram. • Utbildning för politiker och tjänstemän om kommunens roll i etableringsprocessen har tagits fram. • En sammanställning om europeiska landskapskonventionen och dess betydelse i vindkraftsprocessen har tagits fram. • Broschyr från Uppsala Universitet om tillitsskapande processer har spridits. • VR-visualiseringsverktyg har testats. • Kontakt med projektet "I med- och motvind" etablerat.
---	---	---	---

6) Bättre landskapsanalyser och visualiseringar

<ul style="list-style-type: none"> • Svårt att hantera landskapskonventionen med dagens lagar. Hur närvarande är den? • Vem värderar landskapet, vilka får värdera landskapet. Många åsikter, fakta och mjuka värden blandas. • Landskapet delas upp i olika "rum". Landskapsbilden är olika tålig/känslig. • Verklighetstroga synlighetsanalyser är svåra att göra och kan bara ge en hint om hur det kan bli. Kan synas tydligare på kartan än i verkligheten. • Landskapskaraktärsanalyser görs sällan vid etablering • Man uppfattar landskapet olika • Vindbruksplan är inte juridiskt bindande. • Landskap är viktig för turistnäringen och de som bor här. • Fragmentering förekommer i stor och liten skala • Hinderbelysning upplevs som mycket störande. 	<ul style="list-style-type: none"> • Skapa bra samtal om landskapet. Gäller att man börjar på rätt sätt för att minska konflikter: Samtal, samsyn, samarbete, samverkan. • Anpassa vindkraft till omgivning/landskap. • Synliggöra vindkraftens kumulativa effekter på landskapet. • Minska negativa kumulativa effekter. • Ett resultat där så många som möjligt är nöjda med placeringen i landskapet. • Ökad samverkan över kommungränser vid vindkraftsplanering. • Ökad förståelse hur man kan uppfatta ett landskap olika • Planera så fragmentering av landskapet inte blir ett problem. 	<ul style="list-style-type: none"> • Bra att jämföra verkligheten på riktigt, promenader på plats, tidigt. Kan även utföras på ett befintligt objekt för att kunna jämföra, ge information på plats eller liknande läge. • Utöka landskapskaraktärsanalys till hela länet, för att fånga upp bland annat kumulativa effekter. • Uppdatera Siljans landskapskaraktärsanalys från 2011. • Förbättra visualiseringslösningar . Projektets exempelstudie i Orsa kan ge vägledning. • Arbeta för att landskapskonventionen blir mer känd. • Fortsätta diskutera vad som är ett landskap • Hantera fragmentering, hur? 	<ul style="list-style-type: none"> • En exempelstudie för visualisering av kumulativa effekter är genomfört • En analys av uppdatering av Siljansanalysen är genomförd • Rekommendationer på hur landskapskonventionen ska hanteras har tagits fram • Deltagit som samarbetspart i ansökan om en forskningsprojekt rörande landskapskaraktärsanalyser (SLU).
--	---	---	--

7) Mer fokus på vindkraftens kumulativa effekter

Vad vet vi om frågan?	Vad vill vi uppnå?	Vad vill vi göra?	Vad har vi gjort
<ul style="list-style-type: none"> • Vindkraften kryper närmare skyddade områden. • Vindkraftsutbyggnad påverkar natur och kulturvärden. • En kartläggning av vindkraft och skyddade områden i Dalarna finns. • Skyddsvärdet behöver styra skyddsavstånd. Mer respekt för skyddsvärden. • Varje enskilt fall måste belysas och värderas. • Vi behöver skaffa oss en bättre översikt på läns- och kommunnivå • Det behövs en bättre planering på kommunal- och länsnivå • Vid kommande reservatsbildningar bör vindkraftens påverkan belysas i beskrivningen av skyddet. • Fragmentering av naturvärden är ett hot • Klimatförändringar kommer att påverka naturvärden. • Vindkraften behövs för att klara klimatutmaningen. • Många kommunala vindbruksplaner är inaktuella och behöver uppdateras. • En regional obalans i fördelningen av vindkraftskomplex föreligger. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ökat delaktighet i beslutsprocessen. • Skapa möjligheter att komma in tidigt i processen. • Utveckla rutiner så att större hänsyn tas i granskningen för vad som står i besluten för skyddade områden. • Bättre översikt över skyddade områden behövs. • Kvaliteten på inventeringar behöver höjas och kvalitetssäkras. • En optimal placering utifrån multikriterieanalyser • Likvärdiga gransknings och beslutsprocesser 	<ul style="list-style-type: none"> • Dialog i tidigt skede med olika intressen • Skapa bättre rutiner för att värdera skyddsområden • Använd Ronnies "avståndsmodell" för att få överblick över motstående intressen. • Arbeta för att riktlinjer och handledning för inventeringar som ingår i MKB tas fram på central nivå. • Ta fram och använd egna riktlinjer för inventeringar i väntan på centrala. • Testa multikriteriebaserade metoder (ConSite, ReWind) för att hitta rätt placeringsalternativ i en iterativ process där olika kompetenser deltar i värderingen. • Arbeta för att en ackreditering för inventerare tas fram. 	<ul style="list-style-type: none"> • En kartläggning av vindkraftverken i Dalarna är framtagen. • En "avståndsmodell" som verksamhetsutövare och myndigheter kan använda för att tydliggöra risken för fragmentering av naturvärden är framtagen. • Rekommendationer för kvalitetssäkring av inventering av örn är framtagna.

8) Tydliggör vindkraftens sociala och ekonomiska effekter

<ul style="list-style-type: none"> • Även samrådsprocessen kan påverka hälsan. Viktigt att gå ut med information tidigt. • Krishantering behövs/stress ökar även efter beslut är tagna. • Hälsan kan också påverkas positivt; att man bidrar till ett hållbart samhälle. • Landskapspåverkan: att känna att sina förfäders och framtida generationers mark går förlorad. • Mindset viktigt: ser man mark som går förlorad eller en framtidstro på ett bättre samhälle? • Socioekonomiska effekter: höjs livskvaliteten där vindkraft etableras? • Försöka styra turismen (och vindkraften) till olika områden • Hinderbelysning/blixtljus kan påverka negativt 	<ul style="list-style-type: none"> • Skapa delaktighet tidigt! Viktigt att samrådsprocessen känns demokratisk och att människors känslor tas på allvar. • Försöka få ett avslut för alla inblandade när beslut väl är tagna. Inte bara att beslut tas och sen är det "klart". • Skapa en stolthet över att regionen/kommunen tar sitt ansvar att bidra till ett hållbart samhälle. • Att människor är positiva till vindkraft på rätt plats. • Kunna visa på vindkraftens positiva effekter. Att de siffror/årsanställningar mm. som tas fram litas på från ortsbefolkningen. • Minimera vindkraftens påverkan på turism. 	<ul style="list-style-type: none"> • Öka transparens i vindkraftbolagens arbete under anläggningsfas. • Skapa samtal som bygger på "agree to disagree". Vi behöver kunna acceptera att vi i vissa frågor inte kan komma överens, oavsett hur beslutsprocessen ser ut. • Riktat mer fokus på den yngre generationen. Inställningen till vindkraften viktigt för hälsa och välbefinnande. • Ta fram uppgifter om vindkraftens ekonomiska effekter, årsanställningar, intäkter mm. från oberoende källor! • Se till att fastighetsskatten stannar i kommunerna. • Fokusera informationsinsatser på de som inte bestämt sig ännu i frågan och inte på de som redan är väldigt tydliga i sin åsikt. • Arbeta för att vindpengen regleras 	<ul style="list-style-type: none"> • En broschyr om vindkraftens sociala och ekonomiska effekter har tagits fram. • 2047 Science Center arbetar med information om förnybar energi i skolor i norra Dalarna • Informationsinsatser om hur kommuner kan arbeta med tillitsskapande processer har initierats • Ett dialogmöte med försvaret om vindkraft har initierats •
--	---	--	--

		<p>tydligare – mindre frivillighet.</p> <ul style="list-style-type: none"> • ÖP-arbete + mindset viktigt för att undvika konflikter med turismen. • Simulera hinderbelysning i tillståndsprocessen, särskilt över vatten. Lokalkunskapen viktig! 	
--	--	--	--

9) Analysera samexistens av vindkraft och turism

<ul style="list-style-type: none"> • Mer kunskap om besöksnäring som baseras på natur- och kulturupplevelser behövs. • Omställning av transporter är viktig för att klara klimatmålen och hållbar turism. Vindkraften kan bidra till detta men det behövs mycket mer. • Turism och vindkraft kan samexistera i Dalarna men det behövs en noggrann rumslig planering, både centralt, regionalt och lokalt. • Vägar och elledningar bidrar till ogynnsam fragmentering av naturområden. 	<ul style="list-style-type: none"> • Öka kunskapen om turisternas påverkan. Fler studier behövs. • Infrastruktur kring tankning/laddning för elbilar/gas behöver utvecklas. • Tågtrafiken behöver också utvecklas, bl.a. inlandsbanan. • Bättre kvalitet på utredningar och processer. • Hitta balansen mellan olika upplevelsevärden och vindkraft, en individuell känsla. • Skapa samverkan mellan olika intressen (t.ex. mtb-led inom 	<ul style="list-style-type: none"> • Ta fram mer fakta från studier av vindkraftens påverkan på turism, alternativt initiera nya studier. • Påverka politiken om snabbare transportomställning. En utökad lagring av gas/batterier kan behövas. Inlandsbanan – vätgas. • Tillämpa multikriteriebedömningar för att hitta bästa placeringsalternativ. • Öka dialog och förståelse för andra intressen. 	<p>Befintlig forskning har gått igenom.</p> <p>ConSite modellen har undersökts som multikriterieverktyg</p> <p>Initiativ till uppdatering till landskapskaraktärsanalys i Siljan har tagits</p> <p>En landskapskaraktärsanalys för hela Dalarna behövs.</p> <p>En strategi för hur karaktärsanalysen kan</p>
---	--	---	--

<ul style="list-style-type: none">• En bättre infrastruktur kan bidra till etablering av turistföretag och andra verksamheter.	<p>vindkraftsområde). Kan vi regionalt bli el-oberoende?</p> <ul style="list-style-type: none">• Utnyttja vindkraft som en turistattraktion i sig.	<ul style="list-style-type: none">• Öka dialog och förståelse. Politiska beslut krävs samt en samarbetsvilja mellan olika intressenter.	<p>användas för att bedöma effekten på turism behövs.</p> <p>Fler undersökningar om samexistens mellan turism och vindkraft behövs.</p>
--	--	---	---